

5. 1. 9 Základy společenských věd

Časové, obsahové a organizační vymezení

ročník	1.	2.	3.	4.
hodinová dotace	2	2	2	0

Realizuje se vzdělávací obor Občanský a společněvědní základ vzdělávací oblasti Člověk a společnost RVP pro gymnázia a integruje se vzdělávací oblast Člověk a svět práce a částečně také vzdělávací obor Výchova ke zdraví vzdělávací oblasti Člověk a zdraví.

Žák je veden k tomu, aby zejména

- rozšiřoval již nabyté znalosti a získával nové vědomosti ze základních společněvědních oborů
- se učil klást otázky, pochybovat a podporovat názorovou pluralitu
- hledal odpovědi na rozmanitá témata související s vývojem společnosti i jedince v něm
- kriticky hodnotil stav společnosti a dovedl aplikovat své poznatky
- posiloval své právní vědomí
- porovnával rozmanitost názorů na podstatu světa, porovnával je a tím utvářel názor vlastní.

Výchovné a vzdělávací strategie:

Kompetence k učení

Učitel

- vede žáky k využívání různých informačních zdrojů a tím rozvíjí schopnost kriticky přistupovat ke zdrojům informací, informace tvořivě zpracovávat a využívat při studiu
- klade důraz na mezipředmětové vztahy s cílem upevňovat a chápat získané informace v souvislostech
- připravuje žáky ke kritickému přístupu k vlastní práci a výsledkům.

Kompetence k řešení problémů

Učitel

- zadává úkoly tak, aby žáci museli identifikovat problémy a systematicky používali vhodné metody k jejich řešení
- vede žáky k interpretaci získaných poznatků a k schopnosti nacházet argumenty a důkazy a tím obhajovat závěry
- nabízí žákům různé postupy při řešení problémů a vede k odhalování kladů a záporů jednotlivých řešení.

Kompetence komunikativní

Učitel

- klade důraz na komunikační dovednosti různého typu, s důrazem na jasnost, srozumitelnost a přiměřenost
- vyvolává různé komunikační situace s důrazem na správnou interpretaci a věcnou argumentaci s cílem dosáhnout porozumění
- zadává samostatné práce s následnou prezentací.

Kompetence sociální a personální

Učitel

- uplatňuje týmovou práci, skupinové projekty a společné prezentace výsledků práce žáků
- přispívá k vytváření a udržování hodnotných mezilidských vztahů založených na vzájemné úctě, toleranci a empatii
- seznamuje žáky v průběhu práce s různými způsoby sebereflexe, sebepoznání a podporuje jejich osobnostní rozvoj a sebevědomí.

Kompetence občanská

Učitel

- motivuje žáky ke sledování a posuzování událostí veřejného života a tím podněcuje jejich zapojení do občanského života
- poskytuje žákům prostor pro uvědomění si svých práv a povinností a vede je k zodpovědnému chování ve vztahu k vlastní osobě i k zájmům veřejným.

Kompetence k podnikavosti

Učitel

- pomáhá žákům rozvíjet jejich osobní a odborný potenciál
- motivuje žáky k zodpovědnému přístupu při rozhodování o budoucím profesním zaměření s ohledem na osobní předpoklady a možnosti
- podporuje žáky v aktivním přístupu, iniciativě a tvořivosti, inovaci.

ROČ.	TÉMA	VÝSTUP Žák:	UČIVO	MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY, PRŮŘEZOVÁ TÉMATA, POZNÁMKY
1. kvinta	9.1 ČLOVĚK JAKO JEDINEC	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dokáže vyložit, jak člověk vnímá, prožívá a poznává skutečnosti, sebe i druhé lidi a co může jeho vnímání a poznávání ovlivňovat ▪ objasní, proč a jak se lidé od sebe odlišují ve svých projevech chování, uvede příklady faktorů, které ovlivňují prožívání, chování a činnost člověka ▪ porovná osobnost v jednotlivých vývojových fázích života, vymezí, co každá etapa přináší do lidského života nového a jaké životní úkoly před člověka staví ▪ porovnává různé metody učení a vyhodnocuje jejich účinnost pro své studium s ohledem na vlastní psychické předpoklady ▪ dokáže uplatňovat zásady duševní hygieny při práci a učení ▪ využívá získané poznatky při sebepoznávání, poznávání druhých lidí, volbě profesní orientace ▪ na příkladech ilustruje vhodné způsoby vyrovnávání se s náročnými životními situacemi 	<p>Podstata lidské psychiky</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ fyziologický základ lidské psychiky ▪ vědomí ▪ psychické procesy, stavy a vlastnosti <p>① Osobnost člověka</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ charakteristika osobnosti a typologie ▪ vývoj a formování osobnosti v jednotlivých etapách lidského života ▪ význam celoživotního učení a sebevýchovy <p>② Psychologie v každodenním životě</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ zásady duševní hygieny ▪ rozhodování o životních otázkách ▪ náročné životní situace ▪ systém psychologického poradenství 	<p>① → P 1.1</p> <p>② → P 1.4</p>
	9.2 VÝCHOVA KE ZDRAVÍ	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dokáže rozpoznávat důsledky životního stylu na své zdraví ▪ usiluje o pozitivní změny ve svém životě v souvislosti s vlastním zdravím a zdravím druhých ▪ do denního režimu zařazuje osvojené způsoby relaxace ▪ při řešení zátěžových situací uplatňuje osvojené způsoby regenerace ▪ uplatňuje správný postup při řešení závažných poranění a život ohrožujících situací ▪ korektně a citlivě řeší problémy založené na mezilidských vztazích ▪ posuzuje hodnoty, které mladým lidem usnadňují vstup do samostatného života, partnerských 	<p>Zdravý způsob života a péče o zdraví</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ vliv životních a pracovních podmínek a životního stylu na zdraví v rodině, škole a obci ▪ správné zásady zdravé výživy ▪ dodržování správných hygienických zásad ▪ první pomoc při úrazech a neočekávaných život ohrožujících situacích ▪ uplatňování principů psychohygieny <p>① Vztahy mezi lidmi a formy soužití</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ vztahy v rodině, mezigenerační soužití, pomoc nemocným a handicapovaným lidem ▪ partnerské vztahy, manželství, rodičovství, neúplná rodina ▪ náhradní rodinná péče a její formy, ústavní péče ▪ rizika spojená s volbou životního partnera, krizové situace v rodině 	<p>INT → VO Výchova ke zdraví</p> <p>① → P 1.3, 1.4</p> <p>② → P 1.4</p>

		<p>vztahů, manželství a rodičovství a usiluje o jejich naplnění ve svém životě</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ projevuje etické a morální postoje k ochraně matky a dítěte ▪ orientuje se ve své osobnosti, emocích a potřebách ▪ uplatňuje odpovědné a etické přístupy k sexualitě, rozhoduje se s vědomím možných důsledků ▪ orientuje se v problematice reprodukčního zdraví z hlediska odpovědnosti k budoucímu rodičovství ▪ zná práva každého jedince v oblasti sexuality a reprodukce ▪ rozpozná druhy zátěžových situací a hledá nejvhodnější řešení ▪ projevuje odolnost vůči výzvám k sebepoškozujícímu chování a rizikovému životnímu stylu ▪ uplatňuje zásady zdravého životního stylu ▪ zaujímá odmítavé postoje ke všem formám rizikového chování ▪ posoudí souvislosti a uvede důsledky porušování paragrafů trestního zákona souvisejících s výrobou a držením návykových látek a s činností pod jejich vlivem, sexuálně motivovanou kriminalitou, skrytými formami individuálního násilí a vyvozuje z nich osobní odpovědnost ▪ rozhoduje podle osvojených modelů chování a konkrétní situace o způsobu jednání v situacích vlastního nebo cizího ohrožení ▪ prokáže osvojené znalosti a dovednosti související s přípravou na řešení mimořádných událostí ▪ rozhodne, jak se odpovědně chovat při konkrétní mimořádné události 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ rozvoj sociálních dovedností pro život s druhými lidmi ▪ modely sociálního chování v intimních vztazích <p>② Změny v životě člověka a jejich reflexe</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ způsoby sebereflexe a kontroly emocí ▪ změny v období adolescence ▪ péče o reprodukční zdraví, metody asistované reprodukce ▪ modely vzájemného chování související s etickými a psychosociálními aspekty partnerského a sexuálního života <p>Rizika ohrožující zdraví a jejich prevence</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ zátěžové situace, stres a způsoby jeho zvládnání ▪ důsledky stresu v oblasti fyzického, duševního a sociálního zdraví ▪ civilizační choroby, poruchy příjmu potravy, choroby přenosné pohlavním stykem ▪ rizika v oblasti sexuálního a reprodukčního zdraví – promiskuita, předčasné ukončení těhotenství ▪ sexuálně motivovaná kriminalita ▪ skryté formy a stupně individuálního násilí a zneužívání ▪ autodestruktivní jednání – závislosti a kriminalita související s těmito jevy ▪ výroba, držení a zprostředkování nelegálních návykových látek ▪ návykové látky a bezpečnost v dopravě ▪ sociální dovednosti potřebné při řešení problémů v nečekaných, složitých a krizových situacích <p>Ochrana člověka za mimořádných událostí</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ vyhlášení a hrozby různých druhů mimořádných událostí ▪ sociální dovednosti potřebné při řešení mimořádných událostí 	
	9.3 ČLOVĚK VE SPOLEČNOSTI	<ul style="list-style-type: none"> ▪ uplatňuje společensky vhodné způsoby komunikace ve formálních i neformálních 	<p>① Společenská podstata člověka</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ význam začleňování jedince do sociálních vazeb, proces socializace 	<p>① → P 1 ② → P 3</p>

		<p>vztazích, případné neshody a konflikty s druhými řeší asertivně a konstruktivním způsobem</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ respektuje kulturní odlišnosti a rozdíly v projevu příslušníků různých sociálních skupin, na příkladech doloží, k jakým důsledkům mohou vést předsudky ▪ objasní jaký význam má sociální kontrola ve skupině a ve větších sociálních celcích ▪ posoudí úlohu sociálních změn v individuálním i společenském vývoji, rozlišuje změny konstruktivní a destruktivní ▪ objasní podstatu vybraných sociálních problémů současnosti a popíše možné dopady sociálně-patologického chování na jedince a společnost 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ mezilidská komunikace, problémy v mezilidských vztazích <p>② Sociální struktura společnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ sociální útvary, společenské instituce ▪ sociální nerovnost a sociální mobilita ▪ jedinec ve skupině <p>Sociální fenomény a procesy</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ rodina, práce, masmédiá, životní prostředí ▪ sociální deviace a sociální problémy 	
	9.4 ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE	<ul style="list-style-type: none"> ▪ kriticky posoudí své zdravotní, osobní a kvalifikační předpoklady pro volbu dalšího studia a profesní orientace ▪ posuzuje profesní a vzdělávací nabídku vztahující se k jeho profesní volbě a kariéře ▪ posoudí profesní poptávku na českém i evropském trhu práce a pružně reaguje plánováním dalšího vzdělávání ▪ vyhotoví potřebnou dokumentaci pro přijímací řízení k dalšímu studiu i ve zvolené profesi ▪ vhodně prezentuje vlastní osobu a práci, vhodně vystupuje při přijímacím pohovoru nebo konkurzu ▪ reflektuje význam práce pro psychické zdraví člověka, vytvoří si vyvážený pracovní rozvrh s ohledem na své osobní vztahy 	<p>① Trh práce a profesní volba</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ profesní volba – práce jako seberealizace, hodnocení vlastních schopností, vzdělávání a příprava na volbu profese, současná profesní a vzdělávací nabídka ▪ mezinárodní trh práce – nabídka a poptávka po pracovních místech v ČR a v EU, poradenské a zprostředkovatelské služby, potřeba celoživotního vzdělávání ▪ osobní management – plánování osobní práce, time management, zaměstnání a mezilidské vztahy, workoholismus 	INT → VO Člověk a svět práce ① → P 2.4
2. sexta	9.5 TRŽNÍ EKONOMIKA	<ul style="list-style-type: none"> ▪ vysvětlí na základě konkrétní, reálné a aktuální situace ve společnosti mechanismy fungování trhu ▪ stanoví cenu jako součet nákladů, zisků a DPH, vysvětlí, jak se cena liší podle typu zákazníka, místa, či období, objasní důvody kolísání cen zboží či pracovní síly na trhu podle vývoje nabídky a poptávky ▪ rozpozná běžné cenové triky (cena bez DPH) a klamavé nabídky 	<p>Základní ekonomické pojmy</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ typy ekonomik, ekonomický cyklus ▪ tržní mechanismus: trh, nabídka, poptávka, konkurence, ▪ tržní ekonomika: cena zboží a služeb; faktory ovlivňující cenu zboží a služeb; cenové triky; ▪ globální ekonomické otázky <p>Ekonomické subjekty</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ podnikání: právní formy podnikání, základní právní normy týkající se podnikání 	INT → VO Člověk a svět práce ① → P 5.2, 5.3

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ rozlišuje a porovnává praktické využití jednotlivých forem podnikání, posoudí, která forma podnikání je v konkrétní situaci nejvýhodnější ▪ posoudí výhody a rizika podnikání v porovnání se zaměstnáním; uvede, jak postupovat při zakládání vlastní podnikatelské činnosti a jak zažádat o živnostenské oprávnění ▪ analyzuje skrytý obsah reklamy, kriticky posuzuje podíl marketingu na úspěchu výrobku na trhu 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ podnikání x zaměstnání ▪ samostatné podnikání - živnosti ① Marketing ▪ marketing a public relations, reklama, reklamní agentury 	
	9.6 NÁRODNÍ HOSPODÁŘSTVÍ A ÚLOHA STÁTU V EKONOMICE	<ul style="list-style-type: none"> ▪ objasní základní principy fungování systému příjmů a výdajů státu ▪ rozlišuje základní typy daní, rozlišuje, na které jeho činnosti se zdaňovací povinnost vztahuje ▪ uvede, jakým způsobem podá daňové přiznání především k dani z příjmu, jak provede základní výpočty daní a zjistí výši sociálního a zdravotního pojištění ▪ na základě aktuálních mediálních informací posoudí vliv nejdůležitějších ekonomických ukazatelů (inflace, úroveň DPH, míra nezaměstnanosti) na změny v životní úrovni občanů ▪ vysvětlí podstatu inflace a její důsledky na příjmy obyvatelstva, vklady a úvěry, dlouhodobé finanční plánování a uvede příklady, jak důsledků inflace bránit ▪ uvede postup, jak vypočítá životní minimum své domácnosti a zažádá o sociální dávku, na niž má nárok ▪ objasní funkci podpory v nezaměstnanosti, funkci úřadů práce a personálních agentur, vyhledá informace o zaměstnání a rekvalifikaci v různých typech médií 	<p>Fiskální politika</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ státní rozpočet, daňová soustava, zdaňovací povinnosti, způsoby úhrady, výpočty <p>Monetární politika ČNB</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ makroekonomické ukazatele hospodářské úrovně, inflace, kurs měny, zahraniční platební bilance, HDP, míra nezaměstnanosti <p>Sociální politika</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ důchodový systém, systém sociálních dávek, životní minimum, nezaměstnanost ▪ pomoc v nezaměstnanosti: podpora, služby (informační, poradenské a zprostředkovatelské) 	INT → VO Člověk a svět práce
	9.7 FINANCE	<ul style="list-style-type: none"> ▪ objasní funkci ČNB a její vliv na činnost komerčních bank ▪ používá nejběžnější platební nástroje, smění peníze za použití kursovního lístku 	<p>① Peníze</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ funkce peněz, formy platebního styku v tuzemské i zahraniční měně ▪ cenné papíry, burza <p>Hospodaření domácnosti</p>	INT → VO Člověk a svět práce ① → P 2.1, 2.2, 2.4

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ uvede principy vývoje ceny akcií a možnosti forem investic do cenných papírů ▪ na konkrétních příkladech rozliší různé druhy cenných papírů a zhodnotí rizika jejich nákupu a prodeje ▪ využívá moderní formy bankovních služeb včetně moderních informačních a telekomunikačních technologií, ovládá způsoby bezhotovostního platebního styku ▪ rozliší pravidelné a nepravidelné příjmy a výdaje na základě toho sestaví rozpočet domácnosti ▪ navrhne, jak řešit schodkový rozpočet a jak naložit s přebytkovým rozpočtem domácnosti ▪ navrhne způsoby, jak využít volné finanční prostředky (spoření, produkty se státním příspěvkem, cenné papíry, nemovitosti), vybere nejvýhodnější produkt pro investování volných finančních prostředků a vysvětlí proč ▪ vybere nejvýhodnější úvěrový produkt s ohledem na své potřeby a zdůvodní svou volbu, posoudí způsoby zajištění úvěru a vysvětlí, jak se vyvarovat předlužení ▪ vysvětlí způsoby stanovení úrokových sazeb a rozdíl mezi úrokovou sazbou a RPSN ▪ vybere nejvýhodnější pojistný produkt s ohledem na své potřeby 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ rozpočet domácnosti, typy rozpočtu a jejich rozdíly, tok peněz v domácnosti, spotřební výdaje, práva spotřebitele, předpisy na ochranu spotřebitele <p>Finanční produkty</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ způsoby využití přebytku finančních prostředků, spořicí a investiční produkty, další způsoby investování peněz, řešení nedostatku finančních prostředků, úvěrové produkty, leasing, úrokové sazby, RPSN, pojištění <p>Bankovní soustava</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ČNB a komerční banky, specializované finanční instituce, bankovní produkty, typy spoření, moderní formy bankovníctví, bezhotovostní platební styk 	
	9.8 OBČAN VE STÁTĚ	<ul style="list-style-type: none"> ▪ vysvětlí, za jakých okolností vznikají státy, uvede podmínky právní existence státu ▪ porovná historické i současné typy států ▪ objasní pojem právní stát ▪ objasní podstatu demokracie, porovná demokracii s nedemokratickými formami řízení ▪ objasní, čím lze garantovat existenci a fungování demokracie a občanské společnosti, porovná postavení občana v demokratickém státě a totalitním státě ▪ objasní podstatu a význam politického pluralismu pro život ve státě 	<p>Stát</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ historické a současné pojetí státu, znaky a funkce státu, státní suverenita, formy státu, právní stát <p>① Demokracie</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ demokracie a její principy, občanská společnost a její fungování, nedemokratické systémy ▪ politické subjekty, politický život ve státě ▪ občan a obec <p>Ideologie</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ideologie a jejich znaky 	① → P 2.1

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ popíše, jak může občan ovlivňovat politické dění v obci a ve státě ▪ uvede okruh problémů, s nimiž se může občan obracet na jednotlivé státní instituce a úřady ▪ uvede příklady důležitých ideologií a zhodnotí jejich vliv na život společnosti 		
	9.10 MEZINÁRODNÍ VZTAHY, GLOBÁLNÍ SVĚT	<ul style="list-style-type: none"> ▪ objasní historické kořeny evropské integrace ▪ popíše, jaký význam má integrace pro vývoj Evropy ▪ popíše strukturu orgánů EU, na konkrétních příkladech vysvětlí jejich činnost ▪ zhodnotí význam evropské měny ▪ objasní vztah orgánů EU k státní moci ČR ▪ uvede instituce, na které se občan může obrátit v případě problémů při pobytu v zahraničí ▪ vysvětlí význam mezinárodních organizací ▪ objasní činnost RE, NATO, OSN ▪ popíše stupeň zapojení ČR do těchto organizací ▪ definuje termín globalizace ▪ na konkrétních aktuálních příkladech objasní globalizační tendence ▪ vysvětlí, který globální problém pokládá za nejdůležitější a odůvodní výběr 	<p>① Evropská integrace</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ podstata a význam izolacionismu, příčiny a důsledky izolace některých států ▪ EU – význam, podmínky členství, orgány EU ▪ vztah mezi orgány EU a státními orgány ČR, základní práva a povinnosti občanů členských zemí EU, právní systém EU ▪ evropská měna <p>Mezinárodní spolupráce</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ důvody, význam, výhody ▪ RE, NATO, OSN – účel a náplň činnosti <p>Proces globalizace</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ projevy, klady, zápory a dopady globalizace ▪ globální problémy 	① → P 2
3. septima	9.11 OBČAN A PRÁVO	<ul style="list-style-type: none"> ▪ objasní, jakou roli hraje právo v životě společnosti a jaký význam má pro soužití lidí ▪ odliší na příkladech právo a morálku a charakterizuje rozdíly mezi právními a morálními normami ▪ popíše a vysvětlí, jak a kde se vytvářejí, vydávají a následně uveřejňují právní normy ▪ popíše a vysvětlí, jak je uspořádán právní řád ČR ▪ na příkladech vyloží pojem právní síly ▪ na příkladech charakterizuje a rozlišuje důležitá právní odvětví ▪ popíše podmínky vzniku a zániků právních vztahů ▪ uvede příklady fyzické a právnické osoby 	<p>① Základní právní pojmy</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ právo ▪ právo x morálka ▪ zákonnost ▪ prameny práva ▪ právní vědomí ▪ právní řád ▪ právní systém ▪ právní vztahy (subjekty, obsah, předmět) <ul style="list-style-type: none"> právní subjektivita způsobilost k právním úkonům ▪ právní skutečnosti ▪ právní norma (struktura, druhy) ▪ platnost, účinnost, působnost a publikace právních předpisů ▪ orgány právní ochrany 	① → P 1.4

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ vymezí pojem právní subjektivity a uvede, kdy a jak vzniká ▪ vymezí pojem způsobilosti k právním úkonům a uvede, za jakých okolností vzniká, za jakých okolností je omezena a jak zaniká ▪ rozlišuje náplň činnosti základních orgánů právní ochrany, uvede příklady právních problémů, s nimiž se na ně mohou občané obracet 		
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ popíše a vysvětlí, jakými způsoby lze nabýt vlastnictví ▪ charakterizuje všeobecné podmínky smluv a na příkladu ukáže možné důsledky neznalosti smlouvy ▪ uvede příklady spoluvlastnictví a popíše klady a zápory podílového spoluvlastnictví ▪ popíše možnosti společného jmění manželů, na příkladech ukáže možné důsledky zúžení či rozšíření ▪ charakterizuje závazkové právo, práva a povinnosti dlužníka a věřitele ▪ vysvětlí význam zodpovědnosti každého při uzavírání závazku a na příkladech popíše důsledky nedodržení závazku ▪ rozezná, jaké případy se řeší v občanském soudním řízení 	Občanské právo <ul style="list-style-type: none"> ▪ prameny ▪ subjekty OP, zastoupení ▪ nabývání vlastnictví (smlouvy, dědění) ▪ spoluvlastnictví a společné jmění ▪ práva k cizím věcem ▪ závazkové právo ▪ občanské soudní řízení (účel, účastníci, průběh, zásady) 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ vysvětlí, v čem spočívá právní význam manželství a rodiny ▪ na konkrétním příkladu posoudí, zda lze manželství uzavřít, či nikoli ▪ uvede příklady porušování vzájemných práv a povinností manželů ▪ využije znalostí o náhradní rodinné výchově a posoudí klady a zápory jednotlivých forem 	Rodinné právo <ul style="list-style-type: none"> ▪ prameny ▪ manželství (vznik, zánik, práva a povinnosti manželů) ▪ náhradní rodinná výchova 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ popíše, jakými způsoby může vzniknout a zaniknout pracovní poměr ▪ uvede postup jak uzavřít pracovní smlouvu 	Pracovní právo <ul style="list-style-type: none"> ▪ prameny ▪ pracovní poměr (vznik, změny, zánik) 	INT → VO Člověk a svět práce

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ na příkladu ukáže, co musí obsahovat pracovní smlouva a jaká další ujednání jsou pro zaměstnance či zaměstnavatele užitečná ▪ na příkladech z praxe posoudí, zda nebyla porušena práva a povinnosti zaměstnanců a zaměstnavatelů ▪ vysvětlí význam osobního přístupu k právům a povinnostem ▪ objasní funkci odborů ▪ popíše zásady bezpečnosti práce ▪ vysvětlí význam znalostí pravidel bezpečnosti práce a tak volí bezpečné pracovní postupy ▪ odliší pracovní úraz od běžných úrazů, dovede se poučeně a adekvátně chovat v případě pracovního úrazu a popíše práva na odškodnění 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ práva a povinnosti účastníků pracovněprávních vztahů (zkušební doba, odstupné, pracovní doba, pracovní neschopnost, mzda, minimální mzda) ▪ odbory ▪ zásady bezpečnosti práce 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ rozlišuje trestný čin a přestupek ▪ vymezí podmínky trestní odpovědnosti občanů a uvede příklady postihů trestné činnosti ▪ vysvětlí význam trestu a uvede příklady a způsoby, jak se naplňují různé druhy trestu ▪ popíše postup v trestním řízení se zaměřením na dodržování lidských práv 	Trestní právo <ul style="list-style-type: none"> ▪ prameny ▪ trestný čin a přestupek ▪ podmínky trestní odpovědnosti (naplnění skutkové podstaty, vina, okolnosti vylučující trestnost) ▪ tresty ▪ orgány činné v trestním řízení, jejich úkoly 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ vymezí, jakou funkci plní ve státě ústava a které oblasti života upravuje ▪ zdůvodní dělbu státní moci jako princip demokratické ústavy ▪ charakterizuje hlavní subjekty státní moci a náplň jejich činnosti ▪ na konkrétních článcích Ústavy ČR demonstruje princip brzd a rovnováh 	Ústavní právo <ul style="list-style-type: none"> ▪ ústava (podstata, principy ústavnosti) Ústava ČR <ul style="list-style-type: none"> ▪ struktura ▪ moc zákonodárná, výkonná a soudní ▪ přehled základních ustanovení 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ popíše vývoj lidských práv na historických dokumentech ▪ na příkladech článků Listiny základních práv a svobod obhajuje svá lidská práva ▪ respektuje práva druhých lidí ▪ uvede příklady porušování lidských práv a dokáže uvážlivě vystoupit proti porušování práv 	Lidská práva <ul style="list-style-type: none"> ▪ geneze myšlenky lidských práv ▪ Listina základních práv a svobod ▪ ochrana lidských práv státem (státní instituce, ombudsman) 	

	9.12 ÚVOD DO FILOZOFIE	<ul style="list-style-type: none"> ▪ objasní podstatu filozofického tázání ▪ objasní odlišnosti pohledů speciálních věd, náboženství a filozofie ▪ na příkladech rozliší, jak se proměňovalo filozofické myšlení v průběhu dějin ▪ porovná řešení základních filozofických otázek v jednotlivých etapách 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ filozofie (pojem, disciplíny a základní filozofické otázky) ▪ vztah filozofie k mýtu, náboženství, vědě a umění <p>Klíčové etapy a směry filozofického myšlení</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ antika ▪ středověk ▪ renesance ▪ empirismus x racionalismus ▪ osvícenství ▪ německá klasická filozofie ▪ směry 19. a 20. století ▪ osobnosti české filozofie 	
	9.13 ÚVOD DO RELIGIONISTIKY	<ul style="list-style-type: none"> ▪ rozlišuje významné náboženské systémy ▪ identifikuje projevy náboženské a jiné nesnášenlivosti ▪ rozezná projevy sektářského myšlení 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ základní pojmy (víra, náboženství, religionistika) ▪ ① základní světová náboženství 	① → P 3
	9.14 ETIKA	<ul style="list-style-type: none"> ▪ objasní dějinnou proměnlivost základních etických pojmů a norem ▪ posuzuje lidské jednání z hlediska etických norem a svědomí jednotlivce 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ základní etické pojmy a normy ▪ ① etika v životě člověka 	① → P 1.4